

MAGÁNCSD

Az Infojegyzet a [T/4890.](#) számú, a természetes személyek adósságrendezéséről szóló törvényjavaslat kapcsán a magáncsöd jogintézményéről tartalmaz háttérinformációkat.

A magáncsöd fogalma

A hatályos magyar jog nem ismer olyan jogintézményt, amely a természetes személyekre kiterjedő csődeljárást szabályozza. A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról [1991. évi XLIX. törvény](#) 2. § (1) szerint a csődeljárás alanya csak gazdálkodó szervezet lehet: „E törvény hatálya a gazdálkodó szervezetekre és ezek hitelezőire terjed ki.” A természetes személyekre jelenleg a a Polgári Törvénykönyvről szóló [2013. évi V.](#) és a bírósági végrehajtásról szóló [1994. évi LIII.](#) törvények alkalmazhatóak.

A hazai jogelözmények és a külföldi szabályozási példák alapján a **magáncsöd**:

- a természetes személy fizetésképtelenségekor, vagy az azzal fenyegető helyzet esetén **beállt eljárás**;
- melynek során az adós gyakran **külső segítő** (csődgondnok) segítségével **rendezi a hitelezőivel szemben fennálló tartozásait**;
- az adós általában **fizetési haladékot kap**;
- az eljárás során **reorganizációra kerül sor**.

A jogintézmény előnyei és hátrányai

Előnyök:

- fegyelmezettebb hitelezési és hitelfelvételi gyakorlat kialakulása;
- a fizetésképtelen személyek benntartása a legális gazdaságban, az adós érdekelt lesz a legális jövedelemszerzésben;
- a vállalkozási kedv erősödése, a gazdasági élet szereplői közötti bizalom fenntartása;
- az eljárás esetén is biztosított az adós megélhetése;
- a bírósági eljárást kiválthatják egyéb egyezségek.

Hátrányok:

- a követelések egy része végleg elveszhet;
- romolhat a fizetési fegyelem;
- erkölcsi kockázat;
- túl nagy teher hárulhat az eljárást lefolytató intézményrendszerre (pl. bíróságokra).

- Etimológiailag a csőd kifejezés a fizetésképtelen személy köré gyűlt vagy összehívott hitelezői csődületből (concurus creditorium) származik.
- A csőd az adós azon állapota, amikor nem tud eleget tenni valamennyi fizetési kötelezettségének, mert tartozásai meghaladják vagyonát, bevételeit.
- A csődeljárás során bírósági határozat útján a hitelezőket kielégítik.
- A magáncsöd olyan eljárás, amely egyaránt javíthatja az adós jövőbeli helyzetét és a hitelezők követelésének megtérülési esélyeit.

ELŐZMÉNYEK

A természetes személyek fizetésektelen helyzetét rendező eljárás **elődje már létezett** a II. világháború előtti **magyar joggyakorlatban**, elsősorban mezőgazdasági és kereskedelmi hitelek vonatkozásában került sor az alkalmazására. A XIX. században a magáncsöd volt a fizetésektelenség alapesete, ekkor a jogszabályokban a *vagyonbukottak* kifejezést használták. A korszak legjelentősebb törvénycikke az [1840. évi XXII. tc.](#) a csődületről (*Concurs*) volt. Az államszocializmus időszakában a csőd szó használatát kerülték, az állami vállalatok rendszerében értelmezhetetlen jelenség volt. Az [1991. évi XLIX. törvény](#) vezette be és határolta el a **fizetésektelenség** és a **csődeljárás** fogalmakat.

2001 óta többször felmerült a magáncsöd jogintézmény bevezetésének szükségessége, mivel egyre nagyobb probléma a fizetésektelenné vált magánszemélyek, a nehéz anyagi helyzetbe került családok számának növekedése. A csődhelyzetbe került személyek vagyona általában végrehajtás alá kerül, így a teljesítés és az esetleges reorganizáció lehetősége teljesen elveszik, miközben az érintettek gyakran a szürke/feketegazdaságba kényszerülnek, illetve a szociális ellátórendszerben jelennek meg. A magáncsöd bevezetését többször szorgalmazta az adatvédelmi ombudsman, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke, a Magyar Nemzeti Bank, valamint a devizahiteles károsultakat és a fogyasztóvédelmi egyesületeket képviselő civil szervezetek is.

Szabó Máté egykori ombudsman szerint a jogintézmény bevezetése érdemi védelmet adna a fizetésektelenné vált embereknek, de kialakításakor el kell kerülni, hogy a lehetőséggel visszaélve bárki "*indokolatlanul meg szabadulhasson pénzügyi kötelezettségeitől*". ([OBH 4938/2008](#); [AJB-2183/2010](#))

Az **MNB 2013-ban** ([Jelentés a pénzügyi stabilitásról 2013.november](#)) kiemelt kockázatként említi a háztartások nemteljesítő jelzáloghiteleinek magas arányát. A jelentés szerint a megfelelő kockázatcsökkentő lépés a családi csődeljárás intézményének bevezetése lehetne, ez segítené a már nemteljesítő portfólió kezelését, miközben „tisztá lapot” biztosítana a túladósodott ügyfeleknek.

A **Pénzügyi Fogyasztóvédelmi és Piacfelügyelet 2014-es** jelentésében ([A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi és Piacfelügyelet 2014-es jelentése MNB 2014](#)) szintén jelzi a jelentős számú és hitelvolumenű nem teljesítő lakossági adósok átfogó kezelésének problémáját. A tervezett magáncsöd-eljárás erkölcsi kockázatait szigorú feltételekkel próbálnák csökkenteni, a csődvédelmet kért háztartásokat pénzügyi szakértő segítené, aki a pénzügyi szakértelemmel való megegyezést és a családi költségvetés megtervezését is irányítaná.

Az **Európai Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatósága** a [Makrogazdasági egyensúlyhiányok Magyarország 2014.](#) című jelentésében felveti, hogy a háztartások lakáspiaci fizetésektelensége miatt, az adósokra irányuló végső adósságkezelési programmal lehetne fellépni, az erkölcsi kockázat és a pénzügyi szektor további adóterheinek csökkentése mellett. Ez nem csak a devizaadósokra, hanem a forintban eladósodott háztartásokra is érvényes lehetne.

A **Habitat for Humanity Magyarország** szervezet 2015 februárjában az elszegényedett [háztartások adósságkezelésére javasolja](#) a lakástámogatási rendszer, az adósságkezelés és a magáncsöd egymásra épülő rendszerének kiépítését.

A **Magyar Bankszövetség** 2015. április 7-én megerősítette az MTI értesülését, mely szerint a magáncsödről folyamatos szakmai egyeztetés zajlik a Magyar Bankszövetség bevonásával az érintett minisztériumok és az MNB felügyeleti területe között.

KÜLFÖLDI JOGGYAKORLAT

Nemzetközi csődjogi szabályozás megalkotására még nem került sor, de az Európai Unión belül megindult az egységesítés folyamata. Az **Európai Unió Tanácsa** [1346/2000/EK rendeletét](#) a fizetéseképtelenségi eljárásról, az összes fizetéseképtelenségi eljárásra alkalmazni kell, függetlenül attól, hogy az adós természetes vagy jogi személy-e (ld. 9. szakasz).

A rendelet [tervezett módosítás](#)ának célja az eredményesség segítése és az ún. „forum shopping” kiküszöbölése, melynek során a felek a vagyonukat vagy a bírósági eljárást áthelyezik egyik tagállamból a másikba, a hitelezők csoportjának hátrányára, vagy a magáncsőd eljárás elérésére.

Ahogy az EU, úgy az **egyed-egy országok** is általában hasonló szabályokat alkalmaznak a vállalkozások és a magánszemélyek estében, és a magáncsőd intézményét a gazdasági társaságok csődjének analógiájára hozzák létre. A nyugat-európai csődjogban a hitelezői érdekvédelem mellett az adós érdekvédelme (fogyasztóvédelem) is megjelenik. A **kontinentális jogrendszerekben a hitelezői oldal az erősebb, az angolszász szabályozásban az adós** és az ő reorganizációja áll az eljárás közép-pontjában.

Az európai országok törvényei az 1980-90-es években születtek meg, a 2000-es évek elején került sor a nagyobb módosításokra. Először [Dánia](#) vezette be 1984-ben, majd az [Egyesült Királyság \(1986\)](#) és [Franciaország \(1989\)](#).

Alapvetően **két szabályozási modell** figyelhető meg:

1. A jogalkotó a nem természetes személyekre vonatkozó **csődeljárási szabályokat kiterjeszti a természetes személyekre is** az általános csődtörvényen belül (ld. Ausztria, Németország) vagy a fogyasztóvédelmi törvényen belül (ld. Franciaország).
2. A természetes személyekre vonatkozó csődeljárás **teljesen önálló jogszabály** (Belgium).

Az európai országok jogi megoldásainak közös vonása, hogy valamennyi célja az adós számára az újrakezdés lehetőségnek megteremtése. Az amerikai mintából átvett „kiérdemelt/megszerzett újrakezdés” (earned fresh start) lényege, hogy az állam által nyújtott segítséget több év jóhiszeműségre alapozott adósi magatartással lehet kiérdemelni, illetve hogy ha az adós eleget tett a társadalmi elvárásoknak, akkor biztosítani kell számára az újrakezdés lehetőségét.

Szinte valamennyi szabályozás **a bíróságon kívüli megegyezést szorgalmazza** az adós és hitelezői számára. Ennek sikertelensége esetén folytatódhat az eljárás a bíróság előtt. **Az adósság részbeni elengedése** szinte valamennyi országban **lehetséges**. Általában mindenhol adott egy hosszabb távú **fizetési megállapodás** megkötése, a **csőd- illetve adósságkezelési eljárás** hossza általában **2-7 év**.

Ez idő alatt az adós együttműködik a mellé rendelt **vagyonkezelővel (csődgondnokkal)**, aki felügyeli az adós gazdálkodását, hiteltörlesztését és akár életvitelét is. **Reorganizáció** esetén az adós birtokon belül marad, egyes vagyontárgyai pl. a munkához szükséges eszközök ki is kerülhetnek az eljárásból. Az eljárás **igénybevétele korlátozott**, pl. Németországban 10 évente, Ausztriában 20 évente veheti igénybe az adós.

Térségünkben [Észtországban](#), [Litvániában](#), [Lettországban](#), [Csehországban](#), [Szlovákiában](#), [Lengyelországban](#), [Szlovéniában](#), [Horvátországban](#) van magáncsőd eljárás, Szerbiában várhatóan idén vezetik be, [Romániában](#) már több kísérlet is volt a magáncsőd eljárás bevezetésére, jelenleg folyik a törvény vitája.

STATISZTIKAI ADATOK

A hazai központi hitelinformációs rendszer (KHR) [lakossági alrendszerében](#) 2015 januárjában nyilvántartott természetes személyek száma **4 896 000 fő**.

A **fennálló hitelszerződések száma** 8 162 000, a megszűnt hitelszerződéseké 1 059 000. A fennálló mulasztások száma 1 894 000, a megszűnt mulasztásoké 317 000.

A magáncsődök száma **egyres európai országokban** 2014-ben:

- [Ausztria](#): 8 414
- [Egyesült Királyság](#): 99 196
- [Németország](#): 115 269
- [Szlovákia](#) 441

KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS

A Századvég Alapítvány 2013-ban végzett **közvélemény-kutatása** szerint a megkérdezettek 63,2 százaléka egyetért a magáncsőd intézményének bevezetésével. 29,7 százalékuk szerint az államnak mindenképpen segítenie kell azokon, akik adósságsapdába kerültek. 26,6 százalékuk mondta azt, hogy a megélhetés biztosítása előbbre való a tartozás megfizetésénél, míg a megkérdezettek 63,5 százaléka szerint a megélhetés biztosítása és a tartozások fizetése ugyanolyan fontos. Az emberek 9,5 százaléka szerint ráadásul a tartozások megfizetése még a megélhetés biztosításánál is előbbre való.

A felmérés során 813 véletlenszerűen kiválasztott felnőtt korú személyt kérdeztek meg. (MTI, 2013. március 7.)

Források:

- Wagner Ildikó: A magáncsőd hiányából eredő problémák – [Themis, 2009.2.](#)
- Bódis Richárd: A magáncsőd intézménye és a természetes személyek adósságrendezési eljárása hazánkban – PhD tanulmányok 11. [köt.], 2012. 79-102. oldal
- Halmos Károly: Csőd és magáncsőd – Valóság, 2012. 4.
- Szuchy Róbert: A magáncsőd intézményének lehetősége a magyar polgári jogban – In: Szociális elemek az új PTK-ban, Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam és Jogtudományi Kar, 2013. 143-163. oldal
- Szivós Péter: A magyar háztartások jövedelme és fogyasztása nemzetközi összehasonlításban: felzárkózás vagy leszakadás? – [TÁRKI, 2014](#)
- Magáncsőd: szükséges, de nem mindegy hogyan kerül bevezetésre! – [feosz.hu, 2015. február 10.](#)
- A magáncsőd (elemzés) – [Infoszolg, 2011.](#)
- [National Insolvency Statistics – Insol Europe](#)
- Study on means to protect consumers in financial difficulty: Personal bankruptcy, datio in solutum of mortgages, and restrictions on debt collection abusive practices - Final Report. Contract № MARKT/2011/023/B2/ST/FC – [London Economics, 2012.](#)

Készítette: Dr. Draskovich Edina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA KKI

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.